

DAVLAT XUSUSIY SHERIKLIK LOYIHALARIDA LOYIHA BOSHQARUVI PLANINI ISHLAB CHIQUISH

Muxtorov Jasurbek Baxtiyor o‘g‘li

*O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya Akademiyasining loyiha boshqaruvi
(Project management) mutaxassisligi LB-23-35 guruh magistranti*

Annotatsiya

Ushbu maqola davlat xususiy sheriklik loyihalarida loyiha boshqaruvi planini ishlab chiqish va vaqtni planlashtirishning ahamiyatini ta’kidlaydi. Loyiha boshqaruvi plani loyihani mofassal ravishda tashkil etish va bajarish jarayonini belgilovchi asosiy hujjatdir. Ushbu hujjat, loyihani qabul qilishdan boshlab uni amalga oshirishning har bir bosqichini tavsiflaydi. Plan loyihani boshqarishda qo‘llaniladigan strategiyalarni, vazifalarni, muddatlar va muvaffaqiyat kriteriyalarini belgilaydi. Vaqtni planlashtirish esa loyihaning muddatlari, bajarilish tartibi, kritikallik muddatlar va o‘zaro bog‘liqliklarini belgilaydi. Annotatsiya, davlat xususiy sheriklik loyihalarida loyiha boshqaruvi planini ishlab chiqish va vaqtni planlashtirishning loyihani mofassal va samarali bajarishiga olib keluvchi rolini ta’riflaydi. Ushbu maqola, loyiha boshqaruvi jarayonining tuzilishi, boshqarilishi va muvaffaqiyatiga erishishda qanday muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Gannt diagrammasi, review technique, xavfni baholash, tizimli tadqiqot, tanqidiy yo‘l

Davlat xususiy sheriklik loyihalarida loyihani boshqarish uchun quyidagi organlarni va resurslarni o‘rnash mumkin:

Loyiha boshqaruvi qo‘llab-quvvatlash komiteti yoki markazi: Bu organ loyihani boshqarish uchun yuqori darajadagi ma’suliyatga egadir va loyihaning barcha jarayonlarini ko‘rsatib turadi. Ushbu komitet yoki markaz loyihani strategik qarorlarni qabul qiladi, resurslarni taqsimlash, muammolar yechilishini tahlil qiladi va jarayonni monitoring qiladi.

Loyiha boshqaruvi guruh: Bu guruh, loyihani boshqarish jarayonida maqsadlarni belgilab, vazifalarni taqsimlab, amaliyatlarni rejalashtiradi va barcha qatnashchilar orasida ko‘ordinatsiyani ta’minlaydi.

Moliyaviy resurslar: Loyiha boshqarish uchun kerak bo‘lgan moliyaviy resurslar, masalan, budget mablag‘lari yoki loyihada ishtirok etish uchun ajratilgan moliyaviy vositalar, loyihaning muddatlari va maqsadlariga muvofiq taqsimlanadi.

Odamsiz resurslar: Loyiha amalga oshirish uchun kerak bo‘lgan odamsiz resurslar, masalan, mutaxassislar, kasblar, mahsulotlar va xizmatlar, tajribali hodimlar,

laboratoriyalar va texnik vositalar, loyihaning maqsadlariga muvofiq o‘rinli ravishda taqsimlanadi.

Ma’lumot va tadqiqot markazi: Ma’lumot va tadqiqot markazi, loyihani boshqarishda foydali ma’lumotlar va taqdim etiladigan taqdimotlar bilan loyihani ko‘rsatishga yordam berishi mumkin. Bu markaz, loyihada istifoda qilingan tadqiqotlarni yig‘ib olish va ilmiy yondashuvni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Bu organlar va resurslar loyihani boshqarishda amal qilish uchun ko‘plab muhim vazifalarni o‘z ichiga oladi va loyihani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun birgalikda ishlashadi.

Vaqtning jadvalini tuzishda foydalaniladigan metodlar va muhim muddatlar aniqlashda ko‘nikmalar quyidagilardan foydalaniladi:

Gantt diagrammasi: Bu metodda loyihani tashkil etish uchun kerak bo‘lgan barcha vazifalarni va ularning muddatlarini visual ko‘rinishda ifodalaydi. Har bir vazifaning boshlanishi va tugash muddati aniqlanadi, shuningdek loyihaning barcha bosqichlari va ularga qancha vaqt sarflanishi kerakligi o‘rtalab tasvir etiladi.

PERT/CPM jarayonlari: Program Evaluasi va Review Technique (PERT) va Critical Path Method (CPM) usullari ko‘p bosqichli va kompleks loyihalarda qo‘llaniladi. Ular muhim vazifalarni aniqlash, ularga muddatlar va resurslar ajratish, shuningdek jarayonning kritikallik yo‘llarini aniqlashda yordam beradi.

Qurilmalar va dasturlar: Taqvimni yaratishda qo‘llaniladigan kompyuterli dasturlar va online taqvimlar, taqdimotlar va vazifalarni tuzishga imkoniyat beradi. Bu dasturlar, bir nechta vazifalarni birlashtirish, vazifalarni vaqtning o‘zida almashinuvchi qilib olish, shuningdek kritikallik va muhim muddatlarni aniqlashda yordam beradi.

Muhim muddatlar aniqlashda quyidagi ko‘nikmalar qo‘llaniladi:

Tizimli taqdimot: Loyihani boshqarish komiteti yoki guruh, loyihadagi muhim muddatlar va bosqichlarni tanlab, ularning ishchi muddatlari va qarorlarini o‘rtalab chiqishadi.

Vazifalarni tahlil qilish: Har bir vazifani tahlil qilib, uning amaliy vaqti, resurslari va muhimligi aniqlanadi.

Kritikallik yo‘li (kritikallik muddatlar): Loyihaning kritikallik yo‘llari, ya’ni, eng uzun vaqt talab qiladigan vaqt o‘tkazish uchun so‘rovgarcha yo‘llar, aniqlanadi. Ular loyihaning bosh muhim muddatlarini ifodalaydi.

Loyihani boshqarish va vaqtning jadvalini tuzishda foydalaniladigan monitoring va baholash usullari quyidagilardan foydalanish mumkin:

O‘rnatish haqida ma’lumot: doimiy o‘rnatish hisoboti muvaffaqiyat darajasi haqida to‘liq ma’lumot berishda yordam beradi. Bu ma’lumotlar, loyihadagi vazifalar o‘rnatilgan va bajarilganligi, muhim muddatlar va loyihaning boshqa ko‘rsatkichlari haqida to‘liq hisobotlar taqdim etiladi.

Gantt diagrammasi ma'lumotlari : Gantt diagrammasi, loyihaning jadvalini visual ko'rinishda ifodalovchi ma'lumotlar beradi. Monitoring jarayoni davomida, Gantt diagrammasi yangilangan va o'zgarishlarga mos keladi. Bu o'zgarishlar, muhim muddatlar va bosqichlarning amalga oshirilishi haqida ko'rsatmalar bilan ajratilishi mumkin.

Muhim bosqich ma'lumotlari: muhim muddatlarning baholash va taqdim etilishi muhimdir. Muhim muddatlarga erishish va ularning o'z vaqtida va sifatli bajarilishini baholash uchun o'rtacha yig'ilishlar va ko'rishlar o'tkaziladi.

Xavfni baholash and yumshatish: Loyiha boshqarish jarayonida zararli ta'sirga olish mumkin bo'lgan muammo va risklar aniqlanishi, baholash va monitor qilinishi muhimdir. Zararli ta'sirlar va risklar identifikatsiyasi, ularga qarshi harakatni belgilash va ularni kuzatishning asosiy qismlaridan biri bo'lib hisoblanadi.

Harakat ko'rsatkichlari: maqsadlarni boshqarish va loyihani yaxshi bajarish haqida obyektiv ma'lumotlar kuzatish uchun amaliy ko'rsatkichlar yoki miqyoslar qo'llanilishi mumkin. Bu ko'rsatkichlar, loyihaning muddati, moliyaviy ko'rsatkichlar, resurs ishchi muddatlari va boshqa kriteriyalarni o'z ichiga oladi.

Loyiha qatnashuvchilari fikri: Loyihaga qatnashuvchilar, mijozlar va boshqa so'rovnoma so'rovlari yoki fikrlar yordamida o'tkaziladigan feedbacklar, loyihani baholash uchun muhimdir. Bu feedbacklar, loyihaning qulayligi, muvaffaqiyati va eng yaxshi ko'rib chiqarilgan faoliyatlar haqida ma'lumot beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1."Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling" - Harold Kerzner
2. "The Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide)" - Project Management Institute
3. "Effective Project Management: Traditional, Agile, Extreme" - Robert K. Wysocki
4. "A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide)" - Project Management Institute
5. "Project Management for Engineering and Construction" - Garold D. Oberlender
6. "Project Management: The Managerial Process" - Clifford F. Gray and Erik W. Larson
7. "Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time" - Jeff Sutherland
8. "Agile Project Management: Creating Innovative Products" - Jim Highsmith
9. "The Lean Startup: How Today's Entrepreneurs Use Continuous Innovation to Create Radically Successful Businesses" - Eric Ries
10. "Critical Chain: Project Management and the Theory of Constraints" - Eliyahu M. Goldratt